

Høring: Lagring av genmodifiserte plantefrø – forslag til endring av forskrift 21. desember 2001 nr 1603 om innesluttet bruk av genmodifiserte planter (planteforskriften)

Utviklingsfondet anbefaler Helse- og omsorgsdepartementet å opprettholde dagens ordlyd av planteforskriften slik at ingen genmodifiserte plantefrø blir lagret i Svalbard globale frøhvelv.

Den 26. februar i år ble Svalbard globale frøhvelv åpnet med brask og bram. Hvelvet er et viktig bidrag til å styrke *ex situ* bevaring av det plantegentiske mangfoldet i jordbruket. Tap av genetisk mangfold er et stort problem for matsikkerhet både på kort og lang sikt. Allikevel går det fram av FAOs første store utredning av feltet fra 1996 at samtlige land i verden erfarer genetisk erosjon og at vi i løpet av 1900-tallet mistet opptil 80-90 prosent av mangfoldet innen flere viktige matplanter.

Til tross for viktigheten av det plantegenetiske mangfoldet er genbankbevaring kontroversielt og det internasjonale forhandlingsklimaet er polarisert. En av hovedmotsetningene går mellom utviklingsland rike på genressurser som ønsker utbyttedeling ved bruk av disse ressursene og å sikre bønders tilgang til såfrø på den ene siden og rike land på den andre siden som ønsker tilgang til disse ressursene samtidig som de tillater privatisering av dem gjennom immaterielle rettigheter (patenter og plantesortsbeskyttelse). For at frøhvelvet på Svalbard skal være en hensiktsmessig sikkerhetsbuffer for verdens såfrø er det nødvendig med stor oppslutning og omfattende deponering av såfrø. Det er derfor stort behov for å skape tillitt til systemet. Eierskap og tilgang til såfrøene er noen av spørsmålene det må skapes en felles forståelse om. Men også forholdet til GMO er viktig for å trygge tilliten til hvelvet.

Dagens norske lovgivning utelukker lagring av GMO i frøhvelvet. Det er et faktum som norske myndigheter aktivt har brukt politisk for å styrke tillitten til frøhvelvet. Bruk av GMO i matproduksjon er et omstridt tema, og ved å utdefinere et sensitivt og kontroversielt tema styrker Norge rollen sin som internasjonal brobygger og forvalter av det globale frøhvelvet. Nettopp at Norge ikke vil tillate lagring av GMO i såfrøhvelvet er også blitt lagt vekt på i andre aktørers vurdering av frøhvelvet som en faktor som tilsier at frøhvelvet på Svalbard fortjener oppslutning.¹

¹ Se ETC Group Communique February 2008 Issue #98: "Svalbard's Doomsday Vault - The Global Seed Vault Raises Political/Conservation Debate"

Utviklingsfondet anbefaler at de foreslåtte endringene til planteforskriften ikke gjennomføres fordi:

- Lagring av GMO i frøhvelvet vil være et hinder i å skape tillitt og oppslutning om frøhvelvet, og står dermed i fare for å hindre oppfyllelsene av formålet til frøhvelvet om å være et sikkerhetsnett for det internasjonale bevaringssystemet for plantegenetiske ressurser.
- Det er ikke behov for å lagre GMO i frøhvelvet. I dag er det tydelige politiske signaler om at lagring av GMO frø på Svalbard ikke er hensiktsmessig. Norge har heller ikke mottatt noen henvendelser om dette.
- Det internasjonale rådet for frøhvelvet har ikke diskutert saken og dermed strider saksbehandlingen mot de prosedyrene norske myndigheter tidligere har informert om når det gjelder mulig, framtidig GMO lagring på Svalbard.²
- Genforurensing av plantesorter er en alvorlig og uunngåelig følge av GMO-dyrking. Det er også en fare for at såfrø som sendes til genbanker har blitt genforurenset, og dette kan medføre at frø som lagres på Svalbard kan være utilsiktet smittet av GMO. Likevel må håndtering av faktisk eller antatt utilsiktet genforurensing av genbanksamlinger som skal dupliseres håndteres på annet vis enn å gi en blankofullmakt til lagring i Svalbard globale frøhvelv.

Vennlig hilsen

Arvid Solheim
Daglig leder

Bell Batta Torheim
Programkoordinator

² På de offisielle hjemmesidene til frøhvelvet står det: ”Dersom det på et senere stadium vurderes som hensiktsmessig, jfr. frøhvelvets formål, å inkludere GMO-frø i frøhvelvet, vil Norge vurdere relevant policy og regelverk samt se på mulighetene for å oppgradere anlegget. Norske myndigheter vil i denne prosessen legge stor vekt på anbefalinger fra det internasjonale rådet som nå etableres for å gi policy-råd til Svalbard globale frøhvelv.”